

Er zijn geen zotte ambachten — er zijn slechts zotte mensen — heeft eens een dier geestige Franschen opgemerkt, die men vaak aanhaalt en wier naam men vergeet. Deze zegswijze varierend zou men ook wel mogen opmerken, dat niets onbenullig is en dat er slechts onbenullige lieden bestaan.

Niets is gemakkelijker dan met hoogmoedige minachting neer te zien op menschen die hun vrije oogenblikken — laat ons wat water in onzen wijn mengen en zeggen sommige hunner vrije oogenblikken aanvullen met... knutselen. Ik heb het vreeselijk woord uitgesproken: knutselen. De man die met Nietzsche naar bed gaat en met prof. Curie opstaat, en tusschentijds het zonnestelsel bestudeert, een hevig-knapstandaardwerk schrijft over „De monogamie onder de Azteken” of een anderen inspannenden, ongetwijfeld zeer belangrijken en nuttigen arbeid verricht, kan er zich, zijn eigen gedachten-sfeer tot maatstaf nemend, niet dan met moeite indenken, hoe „een met rede begaafd wezen” een uur kan „zoekbrengen” — aldus bestempelen deze geestes heroeën meestal ons onschuldig maar goed, maar opvoedend tijdverdrif — ons knutselen.

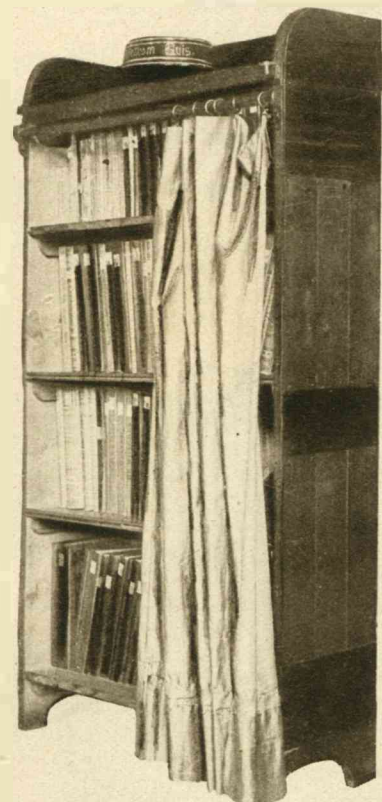

Fig. I. Het kastje, zooals het er gereed uitziet.

Ziet, men kan alles overdrijven. Een jongeling die zijn knutselwerk laat ontfaan in het behakken en behouwen van kostelijk meubilair in de woning zijner ouders is te misprijzen, evenals degenen die het etensuur verzuimen, omdat hij volstrekt nog iets moet afmaken, die met bevelde handen en in diepen rouw gedompelde nagels pleegt rond te gaan onder zijne medemenschen en die — en dit is ernstiger — geestelijk tijdverdrif verwaarloost door zijn hartstocht voor wat nóóit anders dan wat de Engelschen noemen a hobby mag zijn.

Maar niemand zal mij de overtuiging kunnen ontrooven, dat het volstrekt geen schande is, als iemand zelf een duiventil, zelf een hondenhek, zelf een kippenren, of, om wat bescheidener te zijn, een boekenrekje, een voetbankje, een brievendoos, een sigarenkastje kan vervaardigen. En daar ik voortsovertuigd ben, dat zeer vele lezers van deze periodiek het in den grond met mij eens zijn, zoo willen wij de bedillers, bels esprits en hopeloos-onhandigen in een hoekje laten, en met frisschen moed beginnen aan een reeks aardige werkjes, die we met zeer weinig kosten, niet te kostbare tijd-besteding en wat „natuurlijken aanleg” kunnen tot stand brengen.

Ik sprak daar van geringe kosten. Dat zijn ze — mits men die rekene van het tijdstip af waarop men de rekening zijner gereedschappen goed en wel in zijn zak heeft! Want die moeten volstrekt van prima kwaliteit, en kunnen reeds daarom niet zoo goedkoop zijn. Aan speelgoed heeft men minder dan niets — minder, omdat men er een gallig humeur van krijgt, en vaak voor goed een afkeer van alles wat naar eigen-werk zweemt. Voor het werkje, dat wij het eerst onder handen nemen hebt gij noodig:

1. Een handzaag ('t best met gesloten hecht) f 1.20—f 1.50
2. Een stalen of houten schrijfhaak f 0.50—f 1.—
3. Een timmerhamer f 0.35—f 0.50
4. Een schroevendraaier f 0.05—f 0.25
5. Een rasp of zware vijl f 0.20—f 0.35
6. Een slöjd-mes f 0.20—f 0.40
7. Een lijmpot met ketel f 0.50—f 1.—
8. Een maatstok f 0.20—f 0.50
9. Een figuurzaag f 0.30—f 1.—
10. Wat fretboortjes v. versch. grootte f 0.25—f 0.75

Voor f 3.80 minimum hebt ge dus uw geheele uitrusting compleet. Later kunt ge er een nijptang, verstekhaak, zaagtafeltje, lijmhaken, een booromslag, passer, wetsteentje, steekbeitels en gudsen, benevens eenige scharen bij koopen.

Nu dien ik u mede te deelen, dat ik sedert jaren op de bekende W. B., uitgave van de „Maatschappij voor goede en goedkope lectuur” geabonneerd ben. De boekjes, alle van één formaat, groeiden tot een paar honderd aan, en ik wist er op het laatst geen weg meer mee. Nu bood de maatschappij wel is waar z. g. stapelkastjes aan ter bewaring der bibliotheek, maar — die waren peperduur.

Na kort beraad besloot ik dan ook, zelf een boekenkastje voor mijn W. B. te maken, maar van zóódanige afmetingen, dat er ook grotere boeken in konden.

Mijn opname van het kastje toont u, dat het er lang niet zoo kwaad uitziet. Ik heb het nu zes jaren, en hoop er nog lang plezier van te hebben. Brengt de glans van het hout u soms op het denkbeeld, dat het van mahoniehout vervaardigd is? Keert dan van deze dwaling terug, want ik gebruikte eenvoudig — sigarenkistjeshout van verschillende dikte, paneelsgewijs gelijmd op ordinaar wit timmerhout (peppel- of lindenhout)! Zie hier hoe gij te werk gaat om een dergelijk kastje — welks maten natuurlijk geheel aan uwe fantasie worden overgelaten, ofschoon ik, duidelijkheidshalve, die van mijn eigen werkje nauwkeurig opgeef — binnen weinige uren te vervaardigen.

De timmerman of houthandelaar levert u de benodigde planken voor zeer weinig geld. Gij hebt noodig z. g. half-duimhout, dat iets meer dan 12 mm. dik is, en 18 cm. breed, en dat gemeenlijk in planken van zes à acht Meter lengte wordt verkocht. De prijs is pl.m. 20 cent per drie voet (1 Meter of daaromtrent). Gij behoeft 8 Meter en aan hout kost dus het kastje u f 1.60 zowat.

Daar er altijd wat ruim gemeten wordt, begint gij nu, vijf van de acht stukken precies op 1 meter lengte haaks af te zagen, waarbij de maatstok en de teekenhaak hun diensten moeten verrichten. Want bedenk vooral dit: dat haaksheid het beginsel van alle knutselwijsheden is.

Gij zult hieruit ongetwijfeld reeds hebben afgeleid, dat het kastje 1 meter hoog is. Inderdaad. En daar de 3 resterende stukken precies doormidden worden gezaagd en als bodem, 3 middenplanken en dekplank van het kastje dienen, hebt ge reeds begrepen dat zijn breedte ruim 50 cm. bedraagt. Nu vertoonen uw plankjes aan de ééne zijde een groef, aan de andere een richel. Het doel behoeft geen omschrijving: zij dienen om in elkaar geschoven te worden en aldus de samenvoeging der planken (voor dakbedekkingen b. v.) vollediger te maken.

Drie der 1 Meter-plankjes nu dienen als achterwand. één plankje dient voor ieder der zijwanden. Van deze plankjes verwijderd ge voorzichtig (want door ruw snijden met een scherp mes splintert dit zachte, goedkope hout onverbiddelek!) de richel, maar de groeve van de drie boekenplankjes (die vooraan het kastje komen) laat ge zitten; die worden later „geincrusteerd” met reepjes sigaren-kisthout van donkeren tint, wat een alleraardigst effect maakt. De boekjes van de W. B. zijn 18 cm. hoog, en daarboven liet ik ongeveer 1 cm. speling, voor het gemakkelijk uitnemen. De onderzijde van de onderste plank komt 8 cm. van den vloer af. Een eenvoudige berekening leert u dat er dus boven de dekplank nog ongeveer 8 à 10 cm. ruimte overblijft, die gij benut door er een aardig plantje-in-potje, twee Japansche of Delftsche vaasjes, of een klokje op te zetten.

Nu nemen we eerst de zijplanken onderhanden. Wij hielden een halven meter hout over. Daarvan zaagt ge vier reepen van iets minder dan 1 1/2 cm. breedte, en deze reepen weer in tien latjes van 15 cm. lengte; zij zullen u dienen als steunlatjes voor de 5 plankjes, waarvan er 4 boeken torschen. Deze latjes nu bevestigt ge door middel van houtschroeven, drie voor ieder latje, aan de binnenzijde der zijwanden, op gelijke afstanden, na ze eerst aan één uiteinde te hebben afgerond, eerst ruw met de zaag, daarna met de vijl (Zie de foto, fig. I).

Fig. II. De pootjes en de bekleding met sigarenkisthout.

Daar de planken ongeveer 18 cm. breed zijn, houdt ge van het stuk, dat u de steunlatjes leverde, nog 12 cm. over. Zaag dit stuk in de lengte doormidden, waardoor ge twee latten van 6 cm. breedte en 50 cm. lengte krijgt, en gebruik die, om den achterwand van het kastje te verstevigen door ze dwars over de drie ineengescho-

ven plankjes door middel van houtschroeven te bevestigen, een boven, een onderaan. Nu zaagt ge met uw figuurzaag (een sterk zaagje er in!) uit ieder zijplankje aan den onderkant een halven cirkel met een middellijn van ongeveer 10 cm. waardoor als het ware twee pootjes worden gevormd (Zie fig. II). De boven voorkant wordt sterk afgerond (Zie fig. I en III). Timmerhout van deze dikte is nog juist met de figuurzaag te bewerken.

Maak vervolgens den achterwand stevig op de zijwanden vast — om niet in herhalingen te vervallen: alle bevestigingen geschieden door middel van houtschroeven, daar spijkers de vracht der boeken niet zouden torschen op den duur — daarbij zorgende om flink diep vóór te boren, daar anders het hout zou splijten, en wel lange, maar

geen dikke schroeven te gebruiken, en bevestig de bovenste en de onderste plank vast op de vier daartoe bestemde leggers. Dan heeft uw kastje reeds voldoende stevigheid, maar wilt ge „securer gaan”, wel, schroef dan alle boekenplankjes op de leggers zowol als aan den achterwand vast, dan is er ook wezenlijk geen verwikken aan! En nu komt het fijne werk — het bekleeden.

Daarvoor kunt ge alléén best sigarenkisthout gebruiken. Overtuig u echter goed, dat ge mooi gevamd, hard, donkerkleurig hout krijgt, van verschillende tinten.

Kistjes van 100 zijn het best, maar voor uw kastje moet ge er ook een paar van meer langwerpige formaat hebben. Neem ze voorzichtig uit elkaar, dompel ze in goed heet water, en week er snel het papier af. Naspoelen onder de kraan, afdrogen, en schuin tegen een kamerwand te drogen zetten: vooral niet vlak bij den kachel of in de zon. Om het half uur omkeeren, teneinde „trekken”, krombuigen te voorkomen.

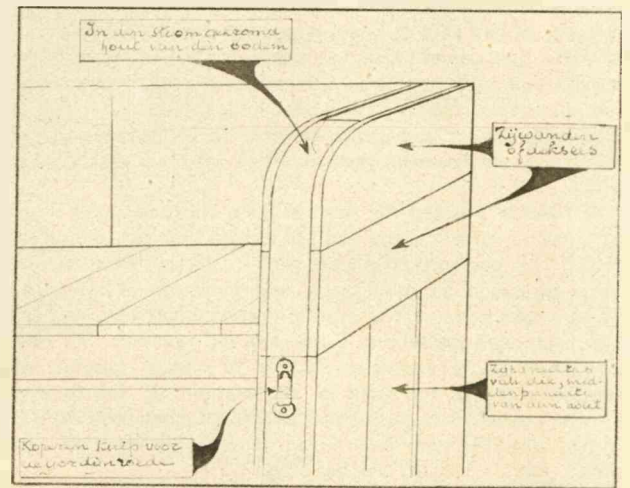

Fig. III. Aanbrengen en toepassing der sigarenkistplankjes.

Neem nu zeer nauwkeurig alle buitenmaten van het kastje, en begin met de bovenste plank te bekleeden. (Zie hiervoor fig. III). Natuurlijk moeten alle sigarenkistplankjes die op één niveau komen, precies even dik zijn. Eventuele spijkergaatjes hinderen niet erg, daar die met het „in de was zetten” wel dichtgaan. Is er nu te weinig plaats voor zes plankjes naast elkaar, b. v. drie centimeter, dan moogt ge niet van één plankje die 3 cm. afsplijten, maar neemt van twee plankjes 1 1/2 cm. af, ter wille der symetrie. Wel ziet men de naden zoo goed als niet, zóó machinaal-nauwkeurig worden sigarenkistjes gemaakt, maar toch...

Ik sprak daar van „splijten”. En... vergat een werktuig in mijn lijstje, n.l. de ijzeren of stalen liniaal. Hebt ge „langshout” te bewerken, d. w. z. volgens den vezel, die steeds in de lengte van den boom en dus van de plank-(jes) loopt, vermors dan geen tijd met zagen, maar leg het plankje op een onderlaag van hard hout of zink, en splijt het, door uw slöjdmes (het best van haak-vormig model, en zéér scherp te houden) eerst met zachten druk langs de stalen liniaal door het plankje te halen. Vooral niet dadelijk dóór drukken, want dan vernielt ge uw materiaal zonder mankeeren.

Blijken de plankjes te lang, dan zaagt ge het overtollige er af. Voor de krommingen bezigt ge reepen uit den bodem van de zoeven genoemde lange kistjes, precies zoo breed als de wanden van uw kastje dik zijn. Maak de kanten volstrekt glad en recht, door de latjes behoedzaam over een vel uitgespannen, fijn schuurlijnen op en neer te halen. Om ze de noodige kromming te geven, houdt ge ze in den stoom van een ketel kokend water. Ge kunt ze dan desnoods tot hoepeltjes buigen. Daar die latjes tusschen de andere plankjes komen, moeten deze zooveel over het onderhout uitsteken, als de latjes dik zijn, reken daar vooral mede! Op de zijwanden komen, van boven afgerekend: 2 dwarsplankjes, 3 plankjes in de lengte (paneelsgewijs, door het middelste uit den bodem van een kistje en de twee andere van den zijkant te nemen) 1 dwarsplankje, weer 3 in de lengte, weer 2 dwars, waarvan het onderste natuurlijk dezelfde half-cirkelvormige inkeping krijgt als het witte onderhout.

De rest blijkt, dunkt mij, ten duidelijkste uit tekening en foto. Gij kunt de plankjes bevestigen óf met fijne koperen nageltjes, zoo weinig mogelijk, óf met houtlijm, wat véél netter staat voor een dergelijk „fraai meubel”. Over het gebruik daarvan nog enkele woorden: neem de beste lijm die te krijgen is, want zeer veel hangt er van af; laat die 24 uur in koud water staan, doe nog wat water bij de aldus week aanvoelende lijm en verwarm ze boven een matig vuur. Nóóit mag houtlijm koken. Houdt ze onder het werken warm door het lijmpotje in een grooteren pot heet water te hangen. Laat nimmer een lijmkwast in de lijm staan, want dan zijt ge lijm en kwast bijna zeker kwijt! Gebruik de lijm heet en strijk ze vlug uit.

Ten slotte: sigarenkisthout gaat prachtig glansen als het wordt gewreven met een zacht, afgerond stuk hout. Ook kan men het uitstekend wassen met meubelwas.

En hebt ge nu nog vragen: niets zal den „knutselredacteur” liever zijn, dan ze te beantwoorden. Een briefkaartje aan de redactie aan hem gericht, en ge zijt klaar! HOBBY.

Nu ik mijn opstel nog eens kritisch bekijk, bekruipt mij de schrik, dat ik wellicht voor een begin ietwat hoog gegrepen heb. Welaan, zoo zij ons volgend praatje gewijd aan degenen, voor wie hout, hamer en lijmpot thans voorwerpen zijn, in een was van geheimzinnige bekoring gehuld! Moge ik dezen tot leider strekken op het pad, voerend naar het ideaal: zelf een bruikbaar ding te maken dat tevens „a thing of beauty and a joy for ever” kan zijn!

EEN KWAJONGEN IN AMERIKA. — Den abonné's die ons romanbijvoegsel „Een kwajongen in Amerika” in het vorige nummer niet ontvingen, bieden wij het hierbij aan.